

El filòleg i escriptor de Benicarló Manel Garcia Grau ens va deixar el passat 5 de juny. Poeta, assagista, narrador, crític literari i estudiós de la llengua, la seua trajectòria destil·la estima pel català i pel país.

Pare, poeta, lluitador i patriota

“**Q**ui és eixe xic que s’ha mort?”, em va preguntar aquella dona. Què li podia respondre? Possiblement, primer que tot, que una persona que estimava, amb tota la força de la seua enorme sensibilitat, la seua dona i les seues filles, unides totes tres a ell en un mateix amor indestriable. Però aquesta era una part massa íntima, que potser calia reservar-se, perquè a bon segur que a Manel no li hauria agradat parlar en públic d’ella, si no

era en els seus poemes, que aquest únic amor amerava com un fons quasi ignorat però sempre present.

Li podia respondre que havia mort un poeta, però potser aquella dona no m’hauria entès; perquè massa sovint el poeta pot semblar una persona llunyana i estirada, que confecciona versos des de la seua distància, real i alhora volguda, d’una gent en la qual no pensa realment massa quan escriu. I Manel no era així, de cap de les maneres; la seua po-

esia recollia també, d’una manera igualment subtil, aquest amor per la gent, per la seua gent, per la persona humana i la seua dignitat, pels d’ací i els d’arreu, els que gaudeixen i, sobretot, els que pateixen. Els calfreds que em recorrien la pell quan escoltava Manel llegir/patir els seus poemes dedicats a la gent de Sarajevo no són fàcils d’esborrar de la memòria.

Li podia haver respost que Manel era un lluitador. Que Manel es va negar a acceptar la malaltia, com s’ha negat ara a acceptar la mort. Que Manel senzillament va decidir ignorar-la, encara que el seu cos s’entestara a ratificar-li la seua presència letal i destructiva. I, com va negar la seua presència, Manel va continuar treballant, que era la seua única manera de viure. Fa només una setmana me’l vaig trobar a Babel, la llibreria-centre cultural que ens serveix d’aixopluc a tots els que un dels nostres anomena cordialment “associació d’escriptors en llengua castellonenca”. Manel venia directament de rebre el tractament que el mantenia dempeus, però no havia volgut faltar a la cita, a una reunió en la qual es preparava la segona edició dels premis escolars dedicats a Vicent Marçà, el seu i meu amic que se’ns havia mort, ara fa dos anys, en idèntiques circumstàncies que les que ara ens han robat Manel. Físicament, tot feia témer ja el pitjor; psíquicament, però, era ell qui, vital i emprenedor, ens animava a tots a seguir endavant. Dilluns el seu cos, no el seu esperit, es va retre; dimarts vam haver de substituir per un sepeli la presentació del seu darrer llibre que havíem de dur a terme, evidentment, a Babel.

Però també li podia explicar a aquella dona que el taüt que acabava de veure passar contenia les restes d’un patriota. Ja està bé de mitges tintes i d’eufemismes! Reivindiquem les paraules i el seu ús legítim i sense prevencions. La nostra terra és la nostra pàtria, i qui estima la llengua i la terra com les estimava (com les estima!) Manel, amb aquest amor tan gran que l’omplia, es diu un patriota. I Manel ho era, i tant! I encara ho és. Quina iniciativa nacional, quin impuls a la llengua, quina defensa aferrissada de la seua normalitat, quina lluita per dur endavant un projecte de país digne i lliure no ha comptat amb la presència de Manel? Quan ahir, durant el seu soterrar, Vicent Usó recitava amb

Bibliografia

■ Poesia

Quadern d’estances, València, Ed. de la Guerra, 1988.

La veu assedegada, Catarroja, Ajuntament, 1989.

Escenalls dels miratges, Vila-real, Ajuntament, 1989.

Els noms insondables, València, Eliseu Climent /3i4, 1990.

Els signes immutables, Alzira, Bromera, 1991.

Llibre de les figuracions, València, IVEI Alfons el Magnànim, 1993.

Mots sota sospita, Valls, Cossetània, 1997.

La ciutat de la ira, València, 7 i mig, 1998.

Anatema, Alzira, Bromera, 2001.

Al fons de vies desertes, Barcelona, Ed. 62, 2002.

La mordassa, Catarroja, Perifèric Edicions, 2003.

Els corrents invisibles = Las corrientes

invisibles (antologia bilingüe, 1988-2003), Castelló, Ellago Ediciones, 2006.

■ Novel·la

El Papa maleït: Una intriga novel·lística sobre el Papa Luna, Barcelona, Planeta, 2003.

■ Crítica literària o assaig

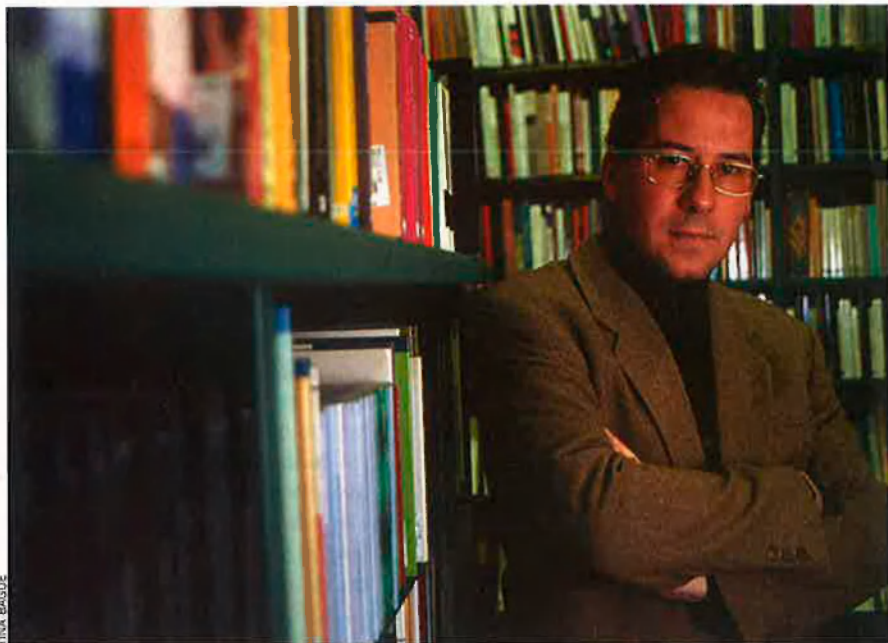
Poetes del Nord. Poesia jove a les comarques del nord del País Valencià (1985-1992) (amb Ll. Meseguer i J. M. San Abdon), Publicacions de la Universitat Jaume I de Castelló-Agrupació Borriana de Cultura, 1992.

Poètiques i voluntats per a una societat perifèrica, Barcelona, Abadia de Montserrat, 1994.

De Castelló a Itaca: l’univers literari de M. Peris i Segarra, Castelló de la Plana, Ajuntament, 1997.

Polítiques (i) lingüístiques, Barcelona, Abadia de Montserrat, 1997.

Les suspicacions metòdiques, Barcelona, Abadia de Montserrat, 2002.

TINA BAGUE

veu ferma però endolorida un dels poemes més estimats de Manel, al seu costat, Manolo Brancal, el guitarrista, ho va entendre a la perfecció, i llavors va començar a puntejar amb la guitarra, lentament, suaument, els acords de “La

Muixeranga”. Era, molt discreta, molt senzilla, com Manel havia estat sempre, la veu de la pàtria que acomiadava el seu fill.

L’acomiadava? No, Manel no se n’ha anat; més enllà de les conviccions que

cadascú puga tenir i compartir, Manel segueix entre nosaltres i seguirà al nostre costat. Qui va escriure aquelles paraules, “quan serem lliures, t’enyorarem”? Siga qui siga, que em permeta posar el nom de Manel al seu davant, i crec que quedarà no un epítafi (quina paraula tan semblant a una porta que es clou, a un adéu que exclou cap “a reveure”) sinó un “fins ara”. No, a Manel no li hem donat el comiat, el sentim entre nosaltres, ferm, disposat a continuar endavant. Quan el taüt abandonava l’església, els acords de la “La Vall del Riu Vermell”, que ens evocaven uns anys de joventut i de somnis als quals molts, com Manel, no volem ni podem renunciar, ens recordaven que “el vestit amarat de rosada és vermell com el riu de la vall”. Manel, no descanses, en pau ni de cap manera. Continua al nostre costat, incansable, com sempre. De veritat, Manel, quan siguem lliures (que ho serem, tu ho saps molt bé), llavors t’enyorarem. Ara, simplement, et continuarem.

Jordi Querol

Alfons Llorenç

Trossos i mossos

Àguila

Ens contaven que l’ànguila, en remuntar-se fins que la vista la perd, arriba, volant, al capdamunt de l’univers i, a més, pot mirar de cara, de front, fit a fit, al Sol. En aproximar-se a la seua claror, es rejoyenia. S’identificava la reina de les aus amb l’astre rei, amb l’elevació i la majestat. Missatgera celestial, llum, i aire i foc, dia naixent i origen de la vida. Si a Grècia fou l’ocell de Zeus, pare dels déus i dels homes, a Roma seria adoptada pel diví rei Júpiter. Molt abans que se l’apropiés sant Joan, ja representava la divina inspiració i la mística ascensió i menava les ànimes a la immortalitat, a la llum infinita. Es creia que, batent les ales, s’ennaltia i dominava i destruïa les forces dolentes; vençia grans serpents malignes que encarnaven les potències inferiors.

El nostre poble la unirà al poder, a la monarquia, i la cobrirà amb corona reial. Així, va arribar a insigne emblema dels

BAIXA GIL

Aquesta setmana, de nou, sortiran al carrer les àguilles de la Patum de Berga.

nou, sortiran als carrers les àguilles de Berga i Tortosa, de Morella i Valls, de Girona i València, com a testimoni de la nostra sobirania, obrint les processons del solar pa diví: (Espriu) “Àguila, vinguda del naixement del llamp,/ cerca, per a la llum, la més secreta vida:/ per al sol, palpitant, tota la nua vida.”

municipis i dels seus consellers. Per això, va estrenar un nou símbol, el senyal de les viles reials, que podien enlairar-se, alliberades, gràcies a furs i privilegis, de l’esclavitud i el jou feudal. Per això, el major honor que es podia fer a l’hoste distingit era enviar-li l’ànguila a fer-li una ballada, d’amples giravolts, solemne, sumptuosa, cerimoniosa. Per això, perquè el Corpus esdevingué, des del segle XIV, la festa major de les ciutats i de les arrels i, des del segle XVIII, una marca de sorda resistència enfront de l’alienació, un al·legat contra la despersonalització imposada, aquesta setmana, de